

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségébe tartozó egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk ..... fejében kapják .....

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI
≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“ -NEK KÖZLÖNYE ≡
BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11-13. Telefon: József 6-70

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel ..... kérjük is .....
Megjelenik egyszer havonként
Előfizetési ára 1 évre 2 korona

HUSVÉT.

Szállonganak immár a béke galambjai, habár még egyelőre nem lelnek olajágot. Szívünket a remény éltető verőfénye hatja át és a sok halál után hinni kezdünk egy új életben. Benne vagyunk még a nagyhét siralmában, de már int felénk a feltámadás öröme.

„Már a természet is, hullván bilincse,
A hosszú, téli fásult dermedés,
Készíté új virágit, hogy behintse
Nagy ünneped, dicső Fölbredés!
S fölzenge távol a menny boltos alja,
Gyümölcsöshöz év biztató jele . . .“

(Arany János: Széchenyi emlékezete.)

Igen, az ágyúk gyilkos dörgését kikelet nyíltával az ég intő zengése némitá el és az a gyümölcs, amit ez a mennydörgés ígér, adja a Megváltó, hogy a földi hatalmak megbékélése legyen.

És ime az éledés jelei mutatkoznak a mi szövetségünkben is. Sok boldog sóhaj tör föl a keblekből, az életerő hírhozóí, az élni-akarás és boldogulni-tudás kétségtelen jelei. Kigyúlnak rendre a mi világtó tornyaink széles e hazában és fényüknél megindul a révbe térés, a mentés, a rendes közlekedés.

Annyi közlés érkezett be szövetséges egyesületeinktől, hogy alig férnek bele kis lapunkba. Igaz, hogy inkább csak teendőkről számolnak be, mint tettekről, de az akarás a tett eleje.

Különösen megindítóan szép nyilatkozatokat kapunk kedves szövetségeseinktől januári számunkban közölt körlevelünkre. Fogadják érte a nagyrabecsült elnökségek hálás, meleg köszönetünket.

Igaz örömmel tölti el szívünket, hogy hű szövetségestársaink a legnehezebb időkben legerősebb együttérzéssel állottak és állanak mellettünk, derék munkatársaink dacolva az idők válságaival csüggedetlenül tovább munkálkodnak és az egyetemes pusztítás viharában fennen lobogtatják az emberies érzelmek zászlaját.

Az általános nagy fásultsággal, lelketlenséggel és önzéssel szemben e kedves jelenség valóban egy jobb jövőnek reményét kelti bennünk és kérjük eszméink szószólóit, szövetséges egyesületeink vezetőit, hogy e jobb jövő reményét, a küzdők optimizmusát legnagyobb buzgalommal ápolják híveink kebelében és iparkodjanak közönségünket a lemondás bénító nyűgétől megóvni és a boldog feltámadásra vezérelni.

A részvét.

Vargha Gyula új kötetéből.

A bűn s az önzés a világra
Ráfekszik lomhán mint az éj;
De a szeretet égi lángja
A szívek mélyén most is él.

S végkép az ég be nem borulhat,
Míg hajnalként föl-földerül
A részvét, a mely könnyet hullat,
A részvét, mely könnyet törül.

A ragadozó állatok irtása.

Több közlemény jelent meg e tárgyban a legközelebbi időben a hazai és külföldi szaklapokban. Ez teszi a kérdést időszzerűvé.

Egyik elsőrendű írónk, aki jelenleg legszebben tudja magyar tollal festeni a természetet, a hasznos vadak érdekében túlságosan szigorú a ragadozók iránt. A „Köztelek“-ben azt írta, hogy ezekkel szemben nincs helye az érzelgésnek és nem kell bánni, ha messziről hibáz is rá a vadász, csak ártalmatlanná tegye a bestiát. A „Természet“-ben pedig nagy szenvedélyvel kimerítő szakelődást tartott a mérgezésről.

Az „Állatvédelem“ idei februári számában megjelent Csíte Károlynak „Kéreg a szíveken“ című elbeszélése, mely azt adja elő, hogy egy kis kutyát miként csal el két iszákos erdőkerülő egy kis leánykától, hogy agyonlőhessék a kis állatot és az orráért kapott pénzen ihassanak egyet. E szívrható elbeszélést visszakarta a szerkesztő a következő lapszéljegyzettel: „E kis meséből az a tanulság, hogy a vadász- és mezőrendőri törvényeket szigorúan be kell tartani és a Virgonckát nem kell kihordani a határba! Ezt jó lett volna a cikkecske után írni. Tisztelettel egy vadász, ki a győri állat- és madárvédő egyletnek tagja.“

Ezen eseteket ismertettem egyik munkatársunkkal, aki egyúttal lelkes vadász is, ő azonban e felfogásokkal ellenkezőleg nyilatkozott és megígérte, hogy majd részletesen kifejti lapunk számára a vadászat és az állatvédelem érintkező pontjait, illetőleg azt, miképp egyeztethető össze a kettő.

Most pedig ismertetjük az aargai és a württembergi Tierfreund cikkét a mérgezés ellen és a „Vadászat és Állatvilág“ cikkét, mely a ragadozó vadak kegyetlen pusztítása ellen szólal föl.

Az előbbi cikk közli, hogy a mérgezés nagyon sok más állatnak is kegyetlen halálát okozza, hogy a svájci természetvédelmi bizottság, mely a svájci termé-

szetvizsgáló társaság égisze alatt áll, már évek óta állást foglalt a mérgezés ellen és hogy a strychninnel való mérgezést csak az mondhatja gyorsnak és kín nélkülinek, aki ilyen még nem látott. A cikkíró már többféle ilyen megmérgezett állatnak látta irtózatossá halálküzdelmét.

A „Vadászat és Állatvilág“ ápr. 1-én megjelent számában „Hasznos tudnivalók“ címen következőket írja e tárgyról a szerkesztő, gyöngyöshalászi Takách Gyula:

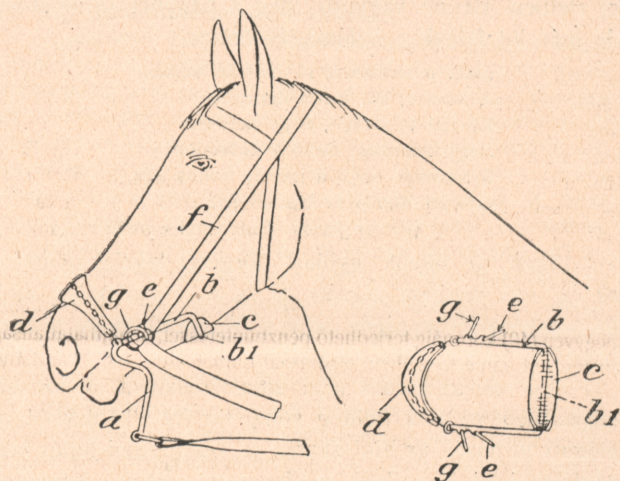
„Vérbeli, művelt igaz vadász a kártékonyakkal is vadásziasan, emberségesen bánik, s ha még oly kártékonyak is, elsősorban az érző, szenvedő lényt látja bennük. A ragadozóirtásnál nem a megtorlás, a minél kínosabb büntetés vezet bennünket, hanem a fölük való szabadulás vágya! Büntetni, kinozni nincs jogunk semmiféle állatot, mert hiszen a kárt, amit okoznak, a gyomor parancsára, öntudatlanul követik el s nem vétkesnek többet, nem kegyetlenkednek jobban, mint az emberiség a vágóhidakkal. A tányérvasat, hattyúnyakat nem a vadász-kultúra, hanem a modern technika és mindenből pénzt csináló kalmárszellem teremtették meg, illetve vitték a mai tőkélyre. A XX-ik század gyárai teremtik elő és még sem illenek a mai finomodott, humánus világ keretébe. Az inkvizíció szerszámai ezek, annak a sötét kornak vértől csepegő árnyait idézik a jelenbe. A tányérvas és összes rokonai csak a bizonyos műveltségi fokon alul álló, részben szívtelen embereknek való, de nem az igaz vadásznak. Hogy sokan ajánlják, mindenféle nagy hangon hirdetik, az ne ejtsen tévedésbe senkit. Ajánlgatni, tanácsolni a legkönnyebb dolog. Azok a bizonyos jó tanácsok többnyire csak hallomásból, leírásokból erednek s ha gazdájuk maga tett volna ki egy fogas tányérvasat, s abban egy 24—48 óra óta éhező, a fázástól és fájdalomtól minden porcikájában reszkető, törött, dagadt lábú borzot talált volna — mint mi is — és beletekintett volna áldozatának a szenvedést, kétségbeesést visszatükröző könnyes szemibe: akkor megborzadt volna ettől a sintérszerszámtól s lelkiismeretének lázongó szavára a tanács helyett azt írta volna, hogy: emberek, az Istenért, csak vasakat ne használjatok! A kártékonyaktól minden vadtenyésztő szabadulni akar, hogy hasznos vadállományát emelhesse, szaporíthassa és a gereznákat jó áron értékesíthesse. De ezt a műveletet — ha már szegénynek életével kell megfizetnie — úgy kell végrehajtanunk, hogy gyorsan, lehetőleg szenvedés nélkül menjen végbe. Tehát igaz vadász elsősorban a puskát, azután a gyorsanölő mérget, fogó ládákat és az agyonütő csapdákat használja. A tányérvasaknak az embertelen kinzáson kívül az a hátrányuk is van, hogy a hasznos vadat ép úgy megfogja, lábát ép úgy eltöri, mint a kártékonyt. Ellenben a csapó ládából a hasznos vadat sértetlenül szabadon eresztethetjük, míg a csalétkes csapdához, mérgezett húshoz a hasznos vad nem nyúl. A vaddisznó kártékony vad, de azért ennek a harcias, szép vadnak, kedves vadászobjektumnak az irtására nem gondol senki: De ne is gondoljon, ha számot tart a vadász névre! Már pedig a vaddisznó felveszi a mérgezett húst. A hol tehát sörtevad van, ott az erdőben csak nyest csapdákat állítsunk fel 1 1/2 méter magasan. Könnyű csinálni, biztosan fog és nyomban végez, ha elég nehéz a lecsapódó fahasáb.“

Ha tehát már irtanunk kell az állatokat, válasszuk ki a leggyorsabb és legkevésbé kínos halálnevet és ne álljunk bosszút a „dúvadakon“, mint ahogy az elfogott cápákon állanak bosszút az embertelen matrózok válogatott kinzásokkal.

Egyszer a teknős béka egy vízen átvitte a skorpiót és az útközben furkálni kezdte az ő jóltevőjének a hátát. Ez pedig a tulsó parton kérdőre vonta a hálátlant. A skorpió bocsánatot kért, azt hozva föl mentésül, hogy ez az ő természete. Erre a teknősbéka megbocsátott neki.

Zabolavas nélküli kantár.

Hägele Frigyes ulmi kovácsmester oly lószerszámot talált föl, mely után az állatvédők már régén áhítoztak. Ezzel a kantárral ugyanis zabolavas nélkül lehet kormányozni a befogott állatokat. A lófejes ábra oldalról mutatja a szerszámot, a másik pedig alulról, a ló állától tekintve. Ennek a szerszámnak a lényege két görbe vasemelyű és egy lánc. Az egyik görbe vas (b, b1) a ló állához van erősítve; ennek mindkét vége el-

áll a ló fejtől és ezzel függ össze a ló orra fölött átmenő lánc (d) és a másik görbe vasemelyű (a), melynél fogva a lovat a gyepölével kormányozni lehet. A készülék azon részei alatt, melyek a lóhoz érnek, védőpárna van (c és g).

E szerszámot a württembergi állatvédő egyesület „Der Tierfreund“ című közlönye ismerteti. Kérjük a szakértőket és ügybarátokat, nyilatkozzanak a kantár hasznavehetőségéről. Valóban nagy jótétemény volna szegény teherhúzó állatainkra nézve, ha a régi kinzó szerszámot, a zabolavasat ki lehetne küszöbölni.

Az Országos Állatvédő Egyesület köréből.

Az együttes köz- és nagygyűlés. Az Országos Állatvédő Egyesület közgyűlése és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének nagygyűlése az idén is a szokott időben lesz meg. Az előkészületek folynak már, hogy a gyűlés minél sikeresebb legyen.

Körleveleink a madarak és fák napja ügyében. A madarak és fák napjának megünneplése, az Országos Ifjúsági Madárvédő Liga szervezése és fejlesztése és az ezekről szóló iskolai jelentések beküldése érdekében április hó 1-én szétküldtük körleveleinket a kir. tanfelügyelőségekhez, az egyházi főhatóságokhoz és a törvényhatóságok közigazgatási bizottságaihoz. Az idén már azt is kértük, hogy a polgári iskolákra is terjesszék ki e nevelő eszközöket. Már számos hatóság részéről

be is érkezett a kívánt körrendelet egy-egy példánya. Kérdőívünk és a tanítószághoz közvetlenül intézett kérelmünk megjelent a Néptanítók Lapjának április 13-iki számában. A középiskolák természetvédelmi nevelőoktatása ügyében is szétküldtük a tanterületi kir. főigazgatóságokhoz szokásos körlevelünket.

Az ebkínzások megelőzése. Az Országos Állatvédő Egyesület a következő kérelmet intézte a napilapok útján az ebtartó közönséghez: Az Országos Állatvédő Egyesület választmányi ülésében tárgyalta a gyakori ebzárlatok és a gyepmesteri ebfogások állatkínzásait. Az egyes meghatározott esetekben az Országos Állatvédő Egyesület eljár a megtorlás ügyében. Az ebkínzások megelőzése érdekében pedig kevésbé kínzó ebfogó készülék alkalmazásáról gondoskodik, az ebtartó közönséget pedig arra kéri az egyesület, hogy jobban vigyázzon kedves állataira, kutyáit ne bocsássa ki ebvédjegy, szájkosár és poráz nélkül. Igaz, hogy ez a rabság nem kellemes a szegény állatoknak, de csakis így kerülhetjük el a veszettség terjedését és a gyepmester beavatkozását.

Szabályrendelet a fejőstehenek tőgyének mesterséges megnagyobbítása ellen. Szombathely r. t. város következő szabályrendeletét alkotta: 1. §. A fejőstehenek tőgyének mesterséges uton való nagyobbitása, — történjék az eszközök vagy szerek alkalmazásával, vagy a félrevezetés céljából, vagy a megtévesztés szándékával, ki nem fejés által a szopós borjunak az anya tőgyétől való távoltartásával, avagy bármily más módon, — Szombathely város területén tilos. 2. §. Ezen tilalom megtartására a vágóhídi biztos, az állatvásári állatorvos és a rendőrség, amennyiben pedig a tehenek legelőre járnak, a pásztor is felügyel. 3. §. Aki ezen tilalmat megszegi, — amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, — kihágást követ el és ha nem az 1879. évi XL. t. c. 86. §-a szerint büntetjük, e szab. rend. alapján egy (1) koronától negyven (40) koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén két napig terjedhető elzárással büntetendő. 4. §. E szabályrendeletbe ütköző kihágások felett a 65.000/1909. B. M. szabályrendeletben megjelölt hatóságok az ott előírt módon bírászkodnak. 5. §. E szabályrendelet az 1879. évi XL. t. c. 5. és 9. §§-ai értelmében felsőbb megerősítés után a szabályszerű kihirdetést követő negyedik napon lép hatályba és végrehajtásával a rendőrkapitány bizatik meg. Szombathely r. t. város képviselőtestületének 1915. évi április hó 1-én tartott rendes közgyűlésében. Kiskos István s. k. polgármester, Fóth Kálmán s. k. I. o. aljegyző.

Az Országos Állatvédő Egyesület a polgármester kívánságához és az ügy fontosságához képest szorgalmazni fogja minél több hasonló szabályrendelet alkotását.

Az állatmenedékház kenyérellátása. Minthogy az Országos Állatvédő Egyesület állatmenedékháza nem kapott kenyérjegyeket, az elnökség a belügyminiszter úrhoz folyamodott, aki az egyesület részére állatvédelmi célokra fordítandó napi 3 kg. kenyér kiadását engedélyezte kenyérjegy nélkül.

Egy buzgó megbízott jelentése. Nikolits György szerkesztő azon alkalommal, hogy tavalyi megbízotti igazolványát visszaküldte és újat kért, a következő jelentést tette: „Amennyiben a tek. Elnökség ezen igen hasznosnak és áldásosnak bizonyult megbízotti intézményt továbbra is életben tartani szándékolja, úgy én ezen eddig is viselt megbízotti tisztet a folyó 1916. évre is a legnagyobb készséggel és állatvédelmi buzgalommal hajlandó vagyok elvállalni. Sajnos, Budapesten úgy, mint annak környékén, nagy szükség van jószívű, igazságos és lelkiismeretes állatvédőkre, akiknek bizony sok esetben igénybe kell venni a rendőrséget különösen az építkezéseknél, ahol házhelyeket ásnak, amely alkalommal bizony a legcsekélyebb okból is nagyon megkínózzák a földdel telirakott kocsit húzó lovakat. Ez alkalommal mindjárt tisztelettel jelentem, hogy 1915. évben Budapesten (I—X. kerületben) 56, a környéken: Kispesten, Erzsébetfalván, Csepelen,

Rákosszentmihályon és Budakeszin összesen 18 esetben akadályoztam meg állatkínzásokat. Ezen ügyekben — bár igen el vagyok foglalva, mindazonáltal nagyon szívesen tettem — 23-szor voltam a rendőrségen tanúnak beidézve. A buzgó megbízottnak az elnökség köszönetét fejezte ki.

A bazini marhaszállításnál elkövetett tömeges állatkínzásokra vonatkozólag három helyről kaptunk értesítést. A bazini rendőrkapitányság arról értesítette egyesületünket, hogy az állatkínzásokat a marhákat átvevő katonai közegek követték el. A pozsonyi cs. és k. katonai parancsnokság írja, hogy megindította a vizsgálatot. A földművelésügyi miniszter pedig arról értesít bennünket, hogy bekívánta az ügy iratait.

Külföldi koholmány. A berlini állatvédő egyesület arról értesítette egyesületünket, hogy egy németországi katona tavaly átutaztában Szatmár-Németiben a vásártéren 40 drb husvéti bárányt látott elevenen megcsontítva; a szerencsétleneknek az első lábukat térdhajlásban levágták, hogy ne futhassanak el. A hihetetlen ügyben megkerestük a szatmári rendőrséget. Dr. Lénárd István h. rendőrfőkapitány nagy örömmre valami betegesen túlszágított fantázia agyremének minősíti a dolgot.

Állatkínzás üldözése. Dr. Samassa János főhadnagy megbízottnak feljelentésére az I. ker. kapitányság Hoffmann Béla szállítót túlterhelés miatt 150 K pénzbüntetésre vagy 8 napi elzárásra, Farkas György kocsist pedig két napi elzárásra ítélte és az illetőkön az ítéletet végre is hajtotta.

Makay Béla min. tanácsos megbízottnak feljelentésére a II. ker. kapitányság Gajai Mihály pecsétségét 30 K pénzbüntetésre ítélte.

A főtitkár feljelentésére a dunai ker. kapitányság Balló János kocsist, aki lovait ostorral az Ernő-utcán végig verte, két napi elzárásra ítélte.

A titkár feljelentésére egy gyepmestert fölöttes katonai hatósága 6 órai vasraveréssel súlyosított egy napi elzárásra ítélte, mert egy szabályszerűen felszerelt kutyát, bár nem volt ebzárlat, a szokott kínzással elfogott.

Emberségesebb ebfogó eszközök alkalmazása céljából körlevélben tudakolta az elnökség a külföldi gyakorlatot a nevezetesebb külföldi állatvédő egyesületektől.

Kérelem. Ha tisztelt régi tagjaink közül valaki egy-egy „Ajándékkönyvecské“-nek vagy 1904. évi Gyermechnaptárnak volna birtokában és nem ragaszkodnék hozzá, legyen kegyes egyesületünk könyvtára számára beküldeni. Szívesen szolgálnuk helyette másféle kiadványokkal.

A szövetséges egyesületek köréből.

A Hont-vármegyei Állatvédő Egyesület Ipolyságon 1916. évi március hó 12-én a vármegyei háza kistermében választmányi és ezt követő közgyűlést tartott. Jelen voltak: Draskóczy Jenő elnök, dr. Himmler Sándor alelnök, Schmidt Arthur, Eggenhoffer Lipót, Behalik Antal, Pál István, Gálosi Soma, Árvai József, Janák Sándor pénztárnok, Ambrózy Zoltán, Fábrián Gyula, Pálffy Péter, Jambrikus István stb. egyesületi tagok. Az elnök megnyitja a közgyűlést, üdvözlöli a megjelenteket és felkéri a jegyzőkönyv hitelesítésére Eggenhoffer Lipót és Pál István tag urakat. A hadbavonult Bolgár István titkár helyett az elnök következő jelentést adta elő:

Tisztelt Közgyűlés! A háboru alatti legutóbbi egyesületi évünk jelentését megelőzőleg legyen szabad hadbavonult tagtársainkról megemlékezni, kiknek névsora a következő: Bolgár István titkár főhadnagy, dr. Holló József egyes. ügyész főhadnagy, ifj. Ambrózy Sándor önk. tizedes, Berndt Richard főerdész, Bartók Ernő kereskedő altiszt, Fejérváry Géza kir. aljárásbíró hadnagy,

Gál Mihály gazdálkodó, dr. Hámos Aladár orvos főorvos, Ivots Andor kereskedő, Kallós László várm. aljegyző főhadnagy, Kopasz Ármin izr. tanító önk., Popper Ödön földbérő hadapród, dr. Salkovszky Jenő ügyvédjelölt hadnagy, Sipos Zoltán kir. törvényszéki írnok altiszt, Szabados István kir. utmester altiszt, Szauer Gyula fakereskedő őrmester, ifj. Tóth János gazdálkodó altiszt, Vajda István banktisztviselő zászlós, Vajda Barna földbirtokos főhadnagy, Vágner János vendéglős altiszt, Winter Ármin fürdőbérő hadnagy, Wertheimer József banktisztviselő hadapród, Vermes Ervin mérnök és gróf Wilczek Vilmos földbirtokos főhadnagy. Ezek szerint egyesületünk tagjai tekintélyes számban vesznek részt abban a küzdelemben, mely létfenntartásunkért és jövőnk nagyságunkért folyik.

Részvétellel jelentem, hogy Vajda Barnáné, egyesületünk rendes tagja fiatalon elhunyt. Ifj. Thuránszky Zoltán kilépését bejelentette. Tudomásul szolgál. A tél folyamán tökmagot és kendermagot szereztünk be, melyet a tagoknak beszerzési áron rendelkezésükre bocsájtottunk. Az Ipolysági Takarékpénztár 30 koronát, a Hontmegyei Népbank 20 koronát adományozott egyesületünknek, mely adományokért az egyesület elnöke köszönetét fejezte ki. Gyermeknaptárakból 1250 darabot rendelt meg egyesületünk, melyeket Pálfi Péter kir. tanfelügyelő ur szíves volt a tanítók közt beszerzési áron elárúsítani, ezek ára fejében beszállított egyesületünk pénztárába 121 korona 80 fillért.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és Pálfi Péter kir. tanfelügyelő urnak fáradozásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Gálosi Soma a számvizsgáló bizottság nevében előterjeszti az egyesület 1915. évi számadását és a felmentvényt Janák Sándor pénztárnoknak megadni javasolja. A felmentvegy a pénztárnoknak a szokásos óvások fenntartása mellett megadatott és a pénztárnoknak ügybuzgó tevékenységéért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. Janák Sándor egyesületi pénztáros kéri a közgyűlést, hogy az „Állatvédelem” című havi folyóirat 1916. évi előfizetési díja fejében 158 tag után 79 korona utaltassék ki. A hasznos madarak téli etetésére szolgáló magvak ingyen való beszerzéséért köszönetet szavaz Pálfi Péter kir. tanfelügyelőnek. Az Országos Állatvédő Egyesület megküldötte Pásztor József állatvédő írónk „Négylábu bajtársaink. Állatok a háboruban” című ifjúsági művét azon kérelemmel, hogy abból az egyesület is rendeljen meg. Az elnök indítványára az egyesület fenti műből 3 korona 38 filléres kedvezményes áron 20 darabot rendel meg. Elnök indítványára elhatározza az egyesület, hogy a „Hohenberg Zsófia gyermekvédelmi alap”-ja javára 10 koronát adományoz. Több tárgy nem lévén, elnök a megjelenteknek érdeklődésükért köszönetet mondva, a közgyűlést berekeszti. Draskóczy Jenő s. k. elnök, Gálosi Soma s. k. jegyzőh.

Nyiregyházi Állatvédő Egyesület. Nagyságos Elnökség! Múlt évi december 30-án 11/1916. szám alatt kelt körlevelet megkaptuk. Egyesületünk az abban foglaltakat teljes mértékben magáévá teszi. Ha valamikor, úgy az 1914-15-16. évek azok, amikor az állatvédő egyesületeknek bő alkalom nyílik az állatvédelemre. Egyesületünk vezetősége ennek tudatában nem hogy beszüntette volna működését, hanem új tagokat gyűjtött és folytatja a gyűjtést. Jutalmakat oszt: az erdő-, népkerti-, temető-öröknek, akik e jutalom fejében őrzik a hasznos énekes madarakat. A jutalmazást megkezdte két év előtt a Madárvédő Liga tagjai között. Fészekodvakat, jutalmi-könyveket, készpénzt oszt ki. A Liga tagjainak szeme sokfelé lát. Jó szolgálatot tesznek a madárvédelemnek. Az 1916. évi költségvetésünkbe már egy rendőr jutalmazását is felvettük. A háború folytán a különféle jótékony intézetek nagyon is igénybe veszik az emberek nemes szívből jövő jótékony adakozását. Erre való tekintettel az évi tagsági díjat 2 koronáról leszállítottuk 1 koronára. Ez összegből elsősorban az „Állatvédelem” előfizetését teljesítjük. Hiszen ez a lap egy hatalmas összekötő kapocs az állatvédő testvérek között.

Itt szabadon tisztelettel megjegyeznünk, nem tudjuk elképzelni, hogy legyen oly állatvédő tag, aki az „Állatvédelem”-ért járó évi 50 fillért be ne fizesse annak az egyesületnek a pénztárába, amelynek kötelékébe tartozik. Ha többet nem, de az 50 fillért mindenesetre befizeti. Csak kérni kell tőle. Helyi lapjainkban ébren tartjuk az állat-, madár- és növényvédelmet. A Gyermeknaptárak terjesztését is előmozdítjuk. Az 1916. évi Gyermeknaptárakból Balla Jenő, Nyiregyháza város polgármestere — egyesületünk ügyvezető alelnöke 1000 darabot hozatott és ingyen kiosztását egyesületünk titkárára, Kubacska István tanítóra bízta. Az ág. h. ev. elemi iskola, róm. kath., ref., gör. kath., izraelita elemi iskolák, az iparos-tanonc, kereskedő-tanonc és tanítóképző növendékei, továbbá a sebesült katonák otthonában, a vasuti katonai konyha katonái között osztattak ki e naptárak. Egyesületünk titkára 1250 darabot hozatott és kartársai segítségével a különböző iskolák növendékei között elárúsította. A nyiregyházi tanári és tanítói karnak egy nagy része tagja állatvédő egyesületünknek és így az iskolákban nagy súlyt helyeznek arra, hogy növendékeikkel az állatokkal való jó bánásmódot, a madár- és fávédelmet ébren tartsák, fejlesszék. Az állatvédelem terén a tanítói kar tehet legtöbbet. Szerény indítványunk az volna, hogy az Országos Állatvédő Egyesület elnöksége keresné meg a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urat, hogy körrendeletben hívna föl a kir. tanfelügyelők és egyházi főhatóságok útján a tanítókat, hogy az állat-, madár- és növényvédelmet az egész tanéven át ébren tartsák. A madarak és fák napjának gyakorlati értéke csak úgy lesz, ha a gyermek nemcsak azon az egy napon, hanem egész tanéven át hallja, hogy a nemes szívé nem bánt állatot. Aki jó állatvédő, az egyúttal ellensége minden alkoholnak. Épen azért az Alkohollellessen Ligának és az állatvédő egyesületeknek keresni kellene egymás között az összekötő kapcsot. Az alkoholos ember egyúttal állatkinzó. Az iskolában az állatvédelemnek és alkohol elleni küzdelemnek karöltve kell haladni. Ez kiegészítő része az iskolai nevelésnek. Jelen nehéz időkben a már meglevő egyesületeknek nem volna szabad működésüket beszűntetni. Hogy a tagok közül sokan hadba vonultak, ez igaz; de itthon is maradtunk még sokan. Az itthonmaradtakat kell tagúl megnyerni. Az állatvédelem kötelessége ma mindenkinek. Hiszen már is nagyon érezni az állatok hiányát. Az építés munkáját nem szabad e válságos időben abba hagynunk. Hordjuk szorgalmasan az apró téglákat, hogy ezekből egy nagy, hatalmas épület, az állatvédelem felépüljön. Ezekben kívántuk becses körlevelükre szerény válaszukat megadni. Egyesületünk közgyűlése április 15-én lesz. Nyiregyháza, 1916. április 8.

Kubacska István titkár.

Szentgotthárd és Vidéke Állatvédő Egyesület.

Szentgotthárd, 1916. márc. 31. „Mélyen tisztelt Elnökség! Becses körlevelére válaszolva, a szentgotthárdi állatvédő egyesület nevében kijelentjük, hogy a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségébe annak megalakulásakor örömmel beléptünk s áldásos és eredményes munkálkodásában ezentúl is csekély tehetségünk-höz képest rendíthetetlenül kitarunk és tevékeny részt óhajtunk venni. A központi egyesület irányítását és tanácsadásait továbbra is kikérve, maradunk kiváló tisztelettel P. u. m. Károly ügy. alelnök.

Czellődömök és Vidéke Állatvédő Egyesülete.

Mélyen tisztelt Elnökség! Folyó hó 7-én kelt 227/1916. számú sürgetésére tisztelettel bejelentem, hogy a Czellődömök és Vidékének Állatvédő Egyesülete csak elismerését nyilváníthatja a központi Elnökségnek a háboru tartama alatt kifejtett fáradhatlan ügybuzgalma, minden irányban helyes és eredményes működése felett. Példát mutatva a vidéki egyesületeknek, hogy miként kell egy intézménynek működni kedvezőtlen viszonyok között is. Meg vagyok győződve, hogy a szövetséges egyesületek között alig akad olyan, amelyik ezt és a szövetség célirányos és helyes

vezetését el ne ismerje. Ezért a mi egyesületünk nevében kinyilatkoztatom, hogy mi rendületlenül állunk és kitartunk a szövetség mellett. Kiváló tisztelettel Czeldömök 1916. március 30-án. Göttnann Bódog elnök.

Szeged és Vidéke Állatvédő Egyesület. Szeged, 1916. április 6. 227/1916. számú nagybecsű körlevelükre van szerencsénk bejelenteni, hogy fiók-egyesületünk megkeresésére is, az összes szegedi községi elemi népiskolák megtartják a madarak és fák napját, az „Országos Ifjúsági Madárvédő Ligá“-t szervezték, fejlesztették és ebbe új tagokat vettek fel. Mi a világháború által előidézett abnormális viszonyok és körülmények között is teljes mértékben arra törekszünk, hogy megvalósítandó eszméinket egy pillanatra se ejtsük el, hanem ezek megvalósításáért fáradságot nem ismerve, dolgozzunk, munkálkodjunk.

Hivatkozással a 11/1916. számú b. körlevelükre mély tisztelettel értesítjük, hogy a háború közepette is tanúsított kiváló és eredményes munkásságukat a legteljesebb mértékben méltányoljuk, működésük iránt a legnagyobb bizalommal viseltetünk s igen helyes irányzatukat követésre méltónak találjuk. Nagy örömmel jelentjük ki, hogy a mindannyiók által annyira átértett állatvédelem és a kiváló nagy munkásságot elért és kifejtett szövetség mellett szeretettel és melegséggel kitartunk. Igyekeznünk fogunk, hogy munkásságunkkal, támogatásunkkal a szövetség minden egyes igaz ügyét diadalra juttassuk. Amidőn meghálálhatatlan és nagy áldozatokkal járó működésükért fiókegyesületünk nevében hálás és őszinte köszönetünket kifejezzük s szerény támogatásunkról biztosítjuk, maradunk kiváló tisztelettel dr. Orkonyi Ede elnök, Lantos Béla titkár.

Miskolci Állat- és Madárvédő Egyesület. Tekintetes Elnökség! F. hó 7-én 227. sz. a. kelt becses leiratára teljes tisztelettel értesítjük, hogy a Miskolci Állatvédő Egyesület mindenkor csak az elismerés, a hála szavaival emlékezik meg az Országos Állatvédő Egyesület, s a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének nemes buzgalomáról és hathatós támogatásáról; hiszen e két tényező segítségével alakult meg s fejtett ki rövid pár év alatt város- és megyeszerte elismert tevékenységet. Ez oknál fogva, de meg az állatvédelem eszméjének sikeres terjesztése, tárhódítása céljából is rendkívül üdvösnak s így feltétlenül szükségesnek is tartjuk az Országos Szövetség fenntartását s részünkről szívvel-lélekkel támogatjuk a tek. Elnökséget ezirányban nemes, de egyúttal nehéz feladatának minél eredményesebb megoldásában. Hogy egyesületünk az utóbbi időben ritkábban ad életjelt magáról, annak egyedüli oka az, hogy — akik kevesen itthon maradtunk még, — minden szabad időnket és erőnköt a háborúval kapcsolatban hivatalos és társadalmi teendőink kötik le. Bevalljuk, hogy egyelőre stagnálás állott be egyesületünk életében, amely azonban — remélhetőleg — csak addig tart, míg a háború viszonyai megszűnnek és közéletünk a rendes kerékvágásba térhet. Addig is azonban főlkön telhetőleg igyekszünk, hogy édes hazánk javán buzgólkodó egyesületünket fenntartsuk s kötelelességeinek teljesítésére képessé tegyük. Miskolcz, 1916. április hó 2. Hazafias üdvözléssel Vidats János elnök, Koncs Sándor titkár.

Szolnoki Állatvédő Egyesület. Vonatkozással f. évi március 7-én kelt átiratára a következőkben van szerencsém válaszolni: A szolnoki állatvédő egyesület alig hogy megalakult, s működését megkezdte, — a háború kitörésével mondhatni egyelőre — be is fejezte azt. Ugyanis ügybuzgó elnöke és a tagok nagy része hadba vonult, némelyek elköltöztek, az itthon maradtak egy része a jelenlegi nyomasztó helyzet hatása alatt semmit sem tesz, s így az a számba is alig vehető néhány tag, ki az ügyet szeretné felkarolni, magára van hagyatva. A megalakulásakor jelentkezett 75—80 tag közül a tagsági díjat az 1914. évről is mindössze 36 fizette meg, azóta pedig senki sem fizetett, s így az egyesület abban a helyzetben van, hogy mindössze 8 korona készpénzzel rendelkezik, amiből tehát, ha akarna sem tudhat fizetési kötelezettségeinek eleget tenni, s a hátralékot sincs módjá-

ban behajtani. S mivel így az egyesület jelenleg mintegy nem létezőnek tekinthető, a legjobb akarattal sem tudok most érdemleges kifejezést adni annak, hogy az ügy és szövetség mellett kitart-e? Az elnökség a háború befejeztével mindenesetre azon lesz, hogy az egyesületet új életre keltse, azt felvirágoztassa. Nézetem szerint ez sikerülni is fog. Addig azonban minden igrakezettel meddő s minden kérdés függőben tartandó. Kiváló tisztelettel Szolnok, 1916. április 6-án Özv. Csekey Istvánné alelnök.

Winter András tanár az egyesület elnöke a főtitkárnak következő levelet írta: „Tisztelt Kollega Úr! Kétheti szabadságra jöttem haza a harcterről, a hol megszakítás nélkül töltöttem mostanig 7 hónapot és a napokban már ismét indulok vissza Oroszországba. Ily körülmények között nem foglalkozhatok fiatal és gyenge egyesületünk ügyével, melynek vezetését még 1915. februárjában teljesen átadtam özv. Csekey Istvánné polg. isk. tanítónő, alelnöknőnek. Csekeyné önagysága nemes érzése bizonnyára előbbre fogja vinni szép célunkat. . . Szívvelyes üdvözléssel Szolnok, 1916. IV. 7. Winter András Tábori posta 111. I. R. 20/68.

Békéscsabai Állatvédő Egyesület. Békéscsaba, 1916. április 1. 227/1916. sz. átiratukra válaszul, van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy tagjaink úgyszólván valamennyien bevonultak és így b. kívánságaiknak legnagyobb sajnálatomra nem tehetek eleget. Hogy azonban az Egyesületet túl nagy kár ne érje, a sajátomból 20 koronával pótolom helyre a veszteséget, melyet két egyenlő havi 10 koronás részletben folyósítok. Kiváló tisztelettel dr. Herzog Henrik titkár.

A Sáros vármegyei Állatvédő Egyesület elnöke, Ágoston Károly ny. tanár, hosszú levélben panaszolja az egyesület működésének akadályait, mindamellett biztosítja a szövetséges elnökséget az ő kitartásáról, melyet a főispán érdeklődése és támogatása is táplál. A lelkes elnök a következő felhívást tette közzé az „Alkotmány“-ban és egy pár elterjedt vidéki lapban, nevezetesen az Eperjesen megjelenő és több felvidéki megyében otthonos keleti tót nyelven szerkesztett „Nasa Zasztavá“-ban: „Védjük, kiméljük, ápoljuk a legnagyobb gonddal mindig és mindenütt, de különösen a tavaszi nagy munkáknál — lovainkat, igavonó barmainkat, tejelő teheneinket s növeljük meg gazdaésszel, nagy számmal összes állatállományunkat. Ez egyik fő háborús kötelességünk s egyben komoly készüllet részünkről és védekezés a majdani béke beálló nehézségei és bajai ellen! Figyelmeztessünk, buzdítsunk mindenkit, aki ezt nem látja be, vagy máris vétett ellene!“

A Resicabányai Állatvédő Egyesület buzgó titkára, Gontza Miklós tanár, szerencsésen visszatért a harcterről és átvette az egyesület ügyeit.

A Gyulafehérvári Állatvédő Egyesület elnökségének tagjaival volt szíves értekezni a szövetségi főtitkár kérelmére Barabás Arnold dr. ezredorvos úr, ki jelenleg a gyulafehérvári cs. és kir. tart. katonai kórházban teljesít szolgálatot, különben erzsébetfalvai orvos. Altmann Gyula m. kir. állatorvos, az egyesület alapítója és buzgó alelnöke hadbavonult. Roska Miklós dr. polgármester, elnök, Kárpiss János főgimn. igazgató, ügyvivő-alelnök és Bodó Ferenc főgimn. tanár titkár azonban a jövőre nézve biztatón nyilatkoztak.

Az Esztergomi Állatvédő Egyesület régi, érdemes elnöke, Marosi József, megrendült egészségi állapotára való hivatkozással kénytelen volt lemondani az elnökségről és ezt az elhatározását tudatta a szövetségi elnökséggel és Grosz Ferenc esztergomi alelnökkel. A szövetségi elnökség arra kérte a régi, jó elnököt, hogy legalább a béke beköszöntéig vegesse tovább az egyesületet. Akkor majd úgyszólván általános megújodás lesz.

A Kecskeméti Állatvédő Egyesület régi tagja, Olajos Károly, a munkásbiztosító pénztár h. igazgatója, március 25-én szívészélhűdés következtében hirtelen elhunyt. Leányának, Szidikének értesítésére a szövetség elnöksége részvétiratot küldött.

IRODALOM.

Vargha Gyula költeményei. Vargha Gyula dr. kereskedelmiügyi államtitkárnak, az állatvédelem jólelkű pártfogójának összegyűjtött költeményei, melyeket a „Budapesti Szemle” és a „Vasárnapi Ujság” jeles költője, a Kisfaludy-Társaság titkára 1870-től 1914-ig írt, tavaly jelentek meg a Franklin-Társulatnál. Az „Irodalom történet” című szakfolyóirat 1916. március-áprilisi számában Várdai Béla dr. tanár méltatja a kiváló költőt, a mély szomorúság és jószívűség tolmácsát. Bennünket különösen azok a költeményei érdekelnek, melyek az ő igazi részvétét és szeretetét mutatják az állatvilág iránt. Ezekből majd a költő engedelmével néhányat közölni fogunk. „Dalforrásul maradnak — írja az esztetikus — a kifejelett költő számára is, mint már ifjúkorában voltak, az altruizmusát, részvétét felköltő életjelenségek, a természetben s az embervilágban egyaránt. Megindítja a tél hidegén gyötrődő madár sorsa (Télen a nyaralóban, Pacsirtához), az első tavaszi napsugaraknak áldozatul esett méhek (Csalárd tavasz), az ugyanily módon pusztuló ibolya, (Korán nyílt ibolyára). Egyik-másik felé mint hangulatának, vagy éppen életsorsának jelképezőjéhez különös rokonszenvvel fordul. Így az örökös remegésben élő nyárfához (Nyárfalatt), vagy az életrobotot jelentő Vén konfortáblisához, melynek küzködéses vaksága éjszakáján tán szabad csikókorából kelnek tündéréképek. Az assisi szent Ferencével valami rokonszeretettel szól a Költőző fecskékhez; oda is küldi őket a szent sírjához, róják le ott dalban a hálaadót annak, aki legjobban szerette őket. Csak amit az emberek szent tapasztaltak, arról hallgassanak előtte, mert vérkönny fakadna szent porából.”

Útmutatás tavasszal vehető olajos magú növények termeléséhez. A földmivelésügyi miniszter megbízásából ily című füzetet bocsátott közre az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület. Összeállították Károly Rezső dr. és Havas Géza. Az olajmagvak termelése a közel jövőben nagyon fontos lesz, hogy a külföldi olajbehozatal nehézségei mellett is legyen elég olaj hazánkban. Minket különösen a madárvédelem révén érdekel a kérdés. A magyar államvasutak igazgatósága elhatározta, hogy a németek múlt évi példájára a vasútvonalak mellett napraforgót fog termelni. Felhívjuk szövetséges egyesületeink figyelmét a napraforgó termelésére. A vetés ideje április második fele és május eleje.

Gyümölcsstermésünk biztosítása. E cimen két részből álló értekezést közölt a madárvédelemről a Miskolczi Naplóban Koncs Sándor tanár, a Miskolczi Állatvédő Egyesület titkára.

A Vadászat és Állatvilág valamint a Szárnyasaink című lappal barátságos összeköttetésbe léptünk. E lapok szerkesztője, gyöngyöshalászi Takách Gyula, mint a ragadozó vadak irtásáról szóló cikkünkben bemutatjuk, az állatvilágnak igazán jószívű barátja. A „Vadászat és Állatvilág” az ország legelső képes vadászati és vadtenyésztési lapja, a „Szárnysaink” pedig a legkitünőbb képes baromfi-, galamb- és házinyúltenyésztési lap. Mutatványszámot díjtalanul küld a kiadóhivatal (Budapest, Kapás-utca 12.). A „Vadászat és Állatvilág” március elseji száma Bohrandt Lajos érdekes cikkét közli öt képpel Ehlers Hektornak, a Sáros-vármegyei Állatvédő Egyesület alelnökének szelid özikéjéről.

HIREK.

A „Vörös Csillag” főtítkára, Trachsel Emil f. é. április 1-én Genfben rövid szenvedés után elhunyt. A Vörös Csillag központi bizottsága külön gyászjelentést adott ki és ezt megküldötte az Országos Állatvédő Egyesületnek is. Elnökségünk részvétiratot küldött a Vörös Csillag központi bizottságának.

Kutyamozgósítás. A háborúban immár odáig jutottunk, hogy az ebek egyrészt is a hadsereg veszi igénybe, kétségtelenül nagy szomorúságára a kutyák barátainak. A honvédelmi

miniszternek ide vonatkozó rendelete már megérkezett a vidéki törvényhatóságokhoz s ebben az utasításban az foglaltatik, hogy az ebeket hamarosan össze kell írni, mert vontatási munkára alkalmazzák őket. Első sorban azok jönnek számításba, amelyek a bernáthegyiek, az újfundlandiak és a leonbergiek fajtájába tartoznak s amelyek legerősebbek és legnagyobbak. Azért azonban, hogy ezeket elsősorban tisztelik meg, a többi nagy kutya is sor kerül, tekintet nélkül fajukra és műveltségi fokukra. Ezeket is összeírják s ha majd elérkezik az idő, behívják, hogy tanítás alá vegyék s kellő módon alkalmazzák.

A kutyák bejelentése. A fővárosban minden év májusában be kell jelenteni az előjáróságnál a kutyákat. A tanács most fölhívja a háztulajdonosokat, hogy az összeíró-íveket legkésőbb május végéig szolgáltatassák be s egyúttal figyelmezteti az ebtulajdonosokat, hogy júliusban védőjegyet és igazolványt kell váltaniok. Állatorvosi vizsgálatért hatvan fillért, azonkívül a főváros belső területén husz korona, a külső területén pedig két korona adót kell fizetni minden kutya után.

A bérkocsiviteldíjak emelése állatkínzással. A bérkocsisipartársulat azt kérte, hogy ismét jelentékenyen emelhesse a viteldíjakat, mert még a legsatnyább ló beszerzése is aránylag igen nagy összegbe kerül. A rendőrség és a fuvarozási hivatal igazgatója a kérelem teljesítését méltányosnak találta olyképen, hogy mindjárt a harmadik díjszabást szedhessék a bérkocsisok és kettőnél több utas szállításakor személynként 40–40 fillér pótdíjat számíthassanak fel. A Pesti Hirlap márc. 24-iki számában felszólalt ez ellen állatvédelmi szempontból, a székesfőváros közlekedésügyi bizottságában pedig dr. Nigrinyi György ügyvéd szólalt fel oly értelemben, hogy a lovaknak mai gyenge táplálkozására és túlszigázására való tekintettel legfőlebb csak két személy foglalhasson helyet az egyfogatu bérkocsikban. Az Országos Állatvédő Egyesület köszönő iratot küldött a Pesti Hirlapnak és dr. Nigrinyi Györgynek.

Életmentő kutya. Izgalmas életmentésnek volt április 9-én délután tanuja az Erzsébet-hid környékén sétáló közönség. Fél öt óra tájban az Erzsébet-hid alatt levő lépcsőről a Dunába ugrott Deák Jánosné született Ben Zsuzsánna, miskolci születésű huszonnégy éves magánzónő, a ki Budapesten a Dohány-utca 92. szám alatt lakik. A nő kétségtelenül öngyilkos szándékkal ugrott a vízbe, mégis kétségbeejtő halálküzdelmet vívott a habokkal. A dermesztő látványnak hamarosan nagy közönsége akadt, de senki sem vállalkozott a nő megmentésére. Már-már ugy látszott, hogy a szerencsétlen asszony elmerül, a mikor útát tört a tömegben egy uriember. Mellette loholt gyönyörű bernáthegyi kutyája. Az ismeretlen ur néhány szót mondott a kutyának, majd rámutatott a vízben fuldokló nőre és a kutya hatalmas szökéssel már a vízben termelt. Óvatosan, hogy baja ne essék, szájába fogta a nő ruháját és vonszolni kezdte a part felé. A hűséges állat erőlködése sikerrel járt: az életunt nőt a partra hozta. A tömeg viharos éljen-kiáltása kísérte a kutya bravuros életmentését. Simogatták dédelgették a derék állatot, de gazdája s vele a kutya sietve eltávozott a helyszínéről. Miről a rendőr odaért, már messze jártak. A nőt mentők vették gondozásba. Életveszedelmes állapotban a dologkórházba vitték.

Az Országos Ebtenyésztő Egyesület Gegus Dániel rendőrtanácsos alelnök vezetésével ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a magyar fajebtenyésztés terjesztése céljából előadást rendeznek. Az előadás május 5-én délután 5 órakor az állat- és növénykert mozgósínházában lesz. Megnyitó beszédét Lendl Adolf dr. igazgató, egyesületünk alelnöke fog mondani és „A magyar kutya” című szakelőadást Raitsits Emil „A Természet” szerkesztője tartja meg.

A pozsonyi marhaszállítók. A pozsonyi törvényszék április 25-ére tűzte ki annak a marhaszállítási büntünynek tárgyalását, amelynek egy országgyűlési képviselőn kívül még 21 vád-

lottja van. A vád szerint a vállalkozók, hogy a marhák súlyban növekedjenek, sóval tették s azután megittatták az állatokat. A tárgyalás, amelyre több mint 200 tanút idéztek be, több hétig fog tartani.

Tudósítások a hadi lókérdésekről. A „Külföldi-Hadügy” febr. 6-iki száma a budapesti négy hadi lókérdésről, „Az Est” márc. 10-iki száma pedig a „Hős lovak között” címen a százasbesi hadi lókérdésről közöl érdekes ismertetést.

Öt perc minden óra végén. E címen szép állatvédő cikket közöl a „Pesti Napló” ápr. 10-iki száma. A gyermekek azon állatkínzásairól szól a névtelen szerző, amelyeket a cserebogarok tömeges irtása közben fordulnak elő és arra kéri a tanulókat, hogy a tavaszi napokon minden óra végén öt percet szenteljenek az állatvédelemnek.

„Az Állatbiztosítás” című lap szerkesztője, Gruber József az „Állatvédelem” jövő számában értékes cikkben ismerteti az állatbiztosítás ügyét hazánkban az állatvédelemmel kapcsolatban. Az „Állatbiztosítás” március 31-iki száma a svájci és a hollandus gazda példáját állítja a magyar állattulajdonosok szeme elé. „Ez már időnk előtté kinézi a tehenéhez illő apaállatot, melynek törzskönyvből jól előre meggyőződött arról, hogy annak anyja kiváló tejelő tehén volt. Később kiváló gondot fordít a borjú nevelésére. Nem sajnálja tehenének tejét tőle, de viszont különös gondot fordít rá, hogy a mohó kis állat, gyomrát túl ne terhelje. Később rászoktatja az iratos, gyenge takarmányra. Puha kis testét minden szennytől, piszoktól tisztántartja, örömet leli gondozásában s mint a gyereket az óvodába: kicsiny, de értékes jószágát, büszkén viszi, törzskönyvvezetési s iratja be a községi állatbiztosító szövetkezetbe. Így éri el aztán, hogy ezeket kap szép hasznos állataiért, ha azokat eladja s évről évre százakat gyűjt össze tejtermékéből. Az arra illetékes tényezők pedig minden eszközzel segítik a gazdaközöniséget a nemesebb fajú állatállomány beszerzésében.”

KÜLÖNFÉLÉK.

Katona és ló a háborúban. A stuttgarti állatvédő folyóiratban egy katonatiszt a katonalóról elmélkedik és azt írja, hogy általában azt lehet tapasztalni, hogy a legtöbb jóravalló katonánál első dolog a lóról való gondoskodás és csak azután gondol magára. Megesett, hogy sebesült lovaskatonák előbb szintén megsérült lovukat kötötték és csak azután magukat. Akárhány, küzdelemben kimerült katona feláldozza éjjeli nyugalmának egy részét, hogy lovát derekának ápolja és lehetőleg több eséllyel ellássa. Az említett katonatiszt hosszabb időn át ellátási ügyekkel foglalkozott. Az emberek ellátása tekintetében általában nem merült fel panasz. Ellenben a lovak ellátása dolgában a panasz és pör állandó volt. A legénység mindig kevelt a lovak takarmányát és irigyelte, ha bárkinek lóva esetleg valami csekéllyel többhöz jutott.

Legyek ellen való védelem az istállóban. A „Pferdefreund” c. folyóirat szerint legyek ellen úgy lehet védekezni, ha azok életfeltételeivel ellenkező viszonyokat teremtünk. Léghuzamot kell az istállóban fönntartani. Az istállóablakok belső felületét kékes mésszel kell bemázolni, hogy a világosságot csökkentjük. Az istállómegyeket szorgalmasan fecskendezzük vízzel, úgyszintén a falakat kreolin oldattal. Legyeknek az istállóba repülését sőtétítéssel gátoljuk meg, szalma vagy gyékényredőkkel; az ajtókat, ablakokat nappal zárva tartjuk. Segíthetünk azáltal is, ha oly illatokat teremtünk, melyek a legyeknek kellemetlenek, de háziállatainknak nem ártanak. Ilyen a meszelés. Ha már igen sok a légy, akkor kifüstöléssel próbálkozunk, természetesen csak akkor, ha az istálló rendes lakói nincsenek bent. A kifüstölés legegyszerűbb módja a száraz faleveleket izzó szénre dobálnunk és égetnünk. Az istállóbeli állatok visszatérése előtt gondoskodunk a füst kivezetéséről. Igen jó légyfogó keverék a következő: két rész kolofónium, egy rész répaolaj és egy rész vastagterpentin. Legyeknek a szobából való elpusztítására ugyancsak az említett folyóirat azt ajánlja, hogy egy kanálra való rovarport papirosba csavarjunk, azt egy tányérra helyezzük s az ablakok és ajtók bezárása mellett meggyújtjuk. A zárt helyiségben ezáltal oly szúró erős füst keletkezik, hogy a legyek holtan hullanak le.

KÜLFÖLD.

Mit vár a porosz hadügyminiszter az állatvédők-től? Tudvalevőleg Németországban nagy fokra fejlődött az egyesületi tevékenység az állatvédelem terén is. Külön a lovak védelmével is tekintélyes egyesületek foglalkoznak. Több ilyen egyesület nevében élőszóval tárgyaltak többek között a porosz hadügyminiszteriummal. A főkérdés az volt, hogy mely irányban érvényesíthetnék az állatvédő egyesületek szolgálatkészségüket a katonalovak javára? A hadügyminiszter azt válaszolta, hogy a német hadseregben a katonalovak minden képzelhető szükségletéről kielégítőleg gondoskodtak. Csak egy irányban mutatkozik eléggé érezhető hiány. A lovak számához aránylag kevés az olyan ember a legénység között, aki a lovakkal helyesen elbánni képes. Kerül kocsisember akárhány, de ezek nagyobb része csak bakon ülni, ostort pattogatni, a gyeplőt ráncigálni tudja, de egyebet nem tud. A miniszter szerint az állatvédő egyesületek szerzetadományok gyűjtése helyett a közügynek jóval nagyobb szolgálatot tehetnének, ha a lóval való helyes bánásmódra képező ismereteket minél nagyobb rétegekben terjesztenék.

Kutyaadó Zürichben. A zürichi állatvédő egyesület hivatalos folyóiratában közölt figyelmeztetésből a következőket idézzük: „Közeledik a kutyaadó kivetésének ideje. Mivel a mai időben akárhányan vannak, akik kénytelenek barátjuktól megválni, törődjenek azzal, hogy kutyájuk megölésék. Ha mások kezébe kerül, még ha a városi gyepmester kezébe is, igen könnyen a viviszekció áldozata lesz. A kutyát adjuk a kantonális állatkórházba, ahol egy frankért megölik. Ugyanezt megteszi bármely állatorvos is.”

Angol katonalovak. A „Pferdefreund” c. folyóirat fenn tartással közli a „Morning Post” következő adatait: Az angol állatvédő egyesület katonalovak gyógyítására ezer ló elhelyezésére alkalmas istállót állított. 1915. június végéig ebben a ló-kórházban állítólag 81.134 lovat kezeltek, melyek közül 47.142 ló gyógyultan visszakerült a hadsereghez, elhullott 4260, leöltetett 4843, eladatott 842, kezelés alatt maradt 13.000.

The American Humane Association.

Ez a címe annak a nagy szövetségnek, melyről lapunkban már több ízben volt szó és melynek elnöke dr. William O. Stillman az O. Á. V. E.-tel évek óta állandó összeköttetést tart fenn. Ismételve tanujelét adván egyesületünk és országunk iránt való rokonszenvének.

Előttünk van a szövetségnek 39. évi jelentése, mely az 1915. évről szól.

Mint már olvasóink tudják, ez a nagy szövetség azokat a testületeket és egyesületeket foglalja magában, melyek egyaránt a gyermekek és az állatok védelmét tűzik ki célul. Azért nevezik humánus egyesüléseknek.

A szövetségnek említett évi jelentéséből néhány érdekes adatot óhajtunk közölni.

Az 1915. év december 31-én a szövetség 562 egyesületet foglal magában. Ezek közül 328 gyermekek és állatok védelmével, 190 csak állatok védelmével és 44 csakis gyermekek védelmével foglalkozik.

Az 562 egyesület közül a múlt évben alakult, vagy újja szervezettet 51.

Megszűnt vagy nem működő egyesületek száma 296.

Az 562 jelenleg működő egyesület kebelében fizetett tisztviselő vagy alkalmazott 1439. Ezek közül 417 nő. Az önkéntes ügynökök (agents), megbízottak stb. száma 26150, a tagok száma 161,562. Tagdíjából befolyt 690,334 dollár (kerekszám 3,500.000 K.) Állami segélyek 206,808 dollár, kerületek, vármegyék segélyeiből

147,500 dollár, városok segélyeiből 269,661 dollár stb. Valamennyi forrásból összes jövedelem 2,130,022 dollár, ebből kiadatott 2,087,228 dollár. Épületek értéke 3,605,719 dollár. Tőkeösszeg 3,268,741 dollár. A múlt évben gondozott gyermekek száma 212,215. A gondozott állatok száma 2,394,721. Állatkínzások megtorlása érdekében indított eljárások száma 36,165, ezekből elmarasztalás történt 25,024. Nagyobb állatot 18,472-et, kisebbet 411,334-et irtottak ki az egyesületek.

E statisztikai adatok kapcsán megemlíthetjük még az évi jelentésből a következőket: Az 51. oldalon a szövetség tiszteletbeli tagjai vannak felsorolva. Mindössze 14 a világ minden részé-

ből. Ezek között a M. Á. V. E. Sz. elnöke, Máday Izidor ny. miniszteri tanácsos is helyet foglal. Az 52. és 53. oldalon a szövetség levelező tagjainak névsora.

Sajnos, együtt van ismét Austria-Hungary. A levelező tagok közül kettő osztrák, a többi magyar és pedig gróf Vay Gáborné, dr. Liebermann Emánuelné, Lukács Lucia, gr. Teleki Sándorné és dr. Szilágyi Arthur Károly.

A 102. és 103. oldalon a szövetség központjának járó folyóiratok vannak felsorolva. A külföldi folyóiratok közül első helyen az „Állatvédelem Budapest Hungary” szerepel. A külföldi folyóiratok összes száma 20. △

Méltányos ember irgalmas az ő állata iránt.
Salamon: Példabeszédek könyve 12. 10.

A Berliner Tierschutz-Verein minden állatvédelmi olvasókönyvének cím- és hátlapján e két kép van.

Ki szeret engem?

¶ berlini állatvédő egyesület kiadványai.

A Berliner Tierschutz-Verein naptáráról, a „Tierschutz-Kalender“-ről már többször szoltunk. Van ezenkívül még több sorozatos, gyűjteményes kiadványa az egyesületnek. A „Tierschutz-Lesebüchlein“-nek azaz állatvédő olvasókönyvecskének már hét kis kötete jelent meg. Ez a kedves kiadvány cím- és hátlapján mindig az itt közölt szép kutyus és cica képét viseli. Ezek a könyvecskék 96 oldalasak és a naptár régi évfolyamainak legszebb olvasmányait tartalmazzák. Van azután a Tierschutz-Geschichten 4 évfolyama. Ez is 96 oldalas, de új közleményeket foglal magában. Van a „Liederstrauss“ c. énekeskönyv és a „Schattenbilderbuch für kleine Leute“ vagyis árnyképes könyv kis emberek számára 2—2 kötetben. Vannak „Flugblätter“ azaz röpiratok és képes levelezőlapok szöveggel. A röpiratok száma kerek számban 400. Jegyzékük tárgy szerinti csoportos átnézetet nyújt. Ilyen csoportok vannak: gyermekeknek, asszonyoknak, munkásoknak, a kutyáról, macskáról, lócsaládról, madárvédelem, hasznos állatkák, vallás, iskola, gazdaság, vadászat, halászat, sport, nép-

ünnepek, levágások, költemények, hirdetések, egyesület-alakítás stb. Ezek a gyűjteményes kiadványok.

Ezenkívül még következő könyvei vannak az egyesületnek: Tommy und die Tiere (Tamás és az állatok), Schwarzfellchen (egy ló maga mondja el élményeit), Knodt: Klagen und Dank der Tiere (az állatok panaszai és köszönetük), Möbius: Gute Freunde (jó barátok), Unserer Vögelin Lust und Leid (a mi madárkaink öröme és fájdalma), Schumacher: Pferdebehandlung (lógondozás), Klenk: Tierschutz in Schule und Gemeinde (állatvédelem iskolában és községben), Tierquälerei und Sittlichkeit (állatkínzás és erkölcsösség), Krüger: Tierschutz und Jugend (állatvédelem és ifjúság), Kankelait: Fürs Leben (az élet számára), Schwantje: Die ethische Beziehungen (Az ethikai vonatkozások) stb.

A Berliner Tierschutz-Verein kívánatra küld árjegyzékeket az ő kiadványairól, melyek rendkívül olcsók. Az egyesület hivatala f. é. április elsejétől kezdve következő helyen van: Berlin S. W. 11. Tempelhofer Ufer 36.

Felelős szerkesztő FODOR ÁRPÁD tanár, főtktár.

Neuwald Illés utódai könyvnyomda Budapest.